

Opiskeluhuollon ohjausryhmän muistio

26.4.2023 kello 13.00-15.00

Paikka: Hirsikampuksen iso neuvotteluhuone (+ Teams)

puheenjohtaja opetus- ja sivistysjohtaja Juha Holappa
sihteeri, erityisopetuksen koordinaattori Sari Poropudas
varhaiskasvatuksen vastaava erityisopettaja Riitta Jaakola
Jussi Kolu, Lakari
Marja-Leena Jurmu, Hirvaskoski
Elina Jylhänlehto, Sarakylä
Mari Laakkonen, Syöte
Anne Punkeri, Kipinä
Apulaisrehtori Juha Pätsi
ammattikoulun edustaja Kaisu Möttönen
kuraattori Suvi Kipinä
psykologi Leena Pesälä
sosiaalityöntekijä Tuula Tolkinen
koulupsykologi Virva Siira
terveydenhoitajien edustaja Sari Nieminen
sosiaalityöntekijöiden edustaja Jonna Puhakka
palveluohjaaja Kaija Kehusmaa-Lehtola
perheneuvolan työntekijä, Leena Törrö ja Nina Partanen
etsivä nuorisotyöntekijä, Juha Mertala
perhepalveluiden palveluesimies, Pirita Ranta

1. Edellisen kokouksen muistio

Sari Poropudas esitteli edellisen kokouksen muistion, joka hyväksyttiin muutoksitta.

2. Opetussuunnitelman päivitys opiskeluhuollon osalta (Sari Poropudas)

Opetushallitus on uudistanut eri koulutusmuotojen opetussuunnitelmien perusteita ja ammatillisen koulutuksen määräystä opiskeluhuoltoa koskevien lukujen osalta. Muutokset liittyvät sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuun siirtymiseen kunnilta hyvinvointialueille ensi vuoden alussa.

Merkittävin muutos perusteissa ja määräyksessä on opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä koskeva velvoite, jonka mukaan niiden on **laadittava oma opiskeluhoitosuunnitelma**. Muuten uudistukset koskevat käsitteiden yhtenäistämistä ja ajantasaisen lainsäädännön huomioimista, eivätkä ne muuta koulujen tai oppilaitosten tuttuja oppilas- ja opiskelijahuoltolain rakenteita.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma yhtenäistää koulujen ja oppilaitosten käytäntöjä sekä keventää mahdollisesti jatkossa koulujen ja oppilaitosten suunnittelutyötä.

Hyvinvointialueet vastaavat **1.1.2023** alkaen opiskeluhoitopalveluiden eli koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä kuraattori- ja psykologipalveluiden järjestämisestä.

Suunnitelma tulee ottaa käyttöön 1.8.2023. Opiskeluhuollon osuus opetussuunnitelmassa korvaa kuntakohtainen opiskeluhoitosuunnitelma, joka on nyt päivitetty/ päivitetään loppuun toukokuun loppuun mennessä.

Päivitettyä opiskeluhoitosuunnitelmaa on kommentoitu ops-ryhmässä, opiskeluhuollon kehittämissuunnitelmassa lisäksi kommentointia on pyydetty erityisopettajilta ja Hirsikampuksen oppilashuoltotiimiltä.

Keskeisenä asiana päivityksessä on uudet poissaolokäytänteet, jotka esitellään ohjausryhmässä.

Keskustelua asiasta:

Sari Poropudas esitteli kuntakohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman tämänhetkisen tilanteen. Pudasjärvellä on ollut kuntakohtainen oppilas- ja opiskelijahuoltosuunnitelma käytössä jo useamman vuoden ajan, joten uuden opetussuunnitelman vaatimat sisällöt on voitu täydentää aikaisempaan suunnitelmaa. Opiskeluhuollon suunnitelmaa on päivitetty yhdessä opiskeluhuollon henkilöstön ja sosiaalihuollon kanssa. Suunnitelman laadintaan on tarkoitus osallistaa huoltajia Hirsikampuksen vanhempainneuvostossa. Muiden koulujen huoltajia voidaan osallistaa suunnitelman laadintaan ensi syksynä esimerkiksi vanhempainilloissa. Opiskelijoiden osallistaminen voidaan toteuttaa ensi syksynä oppilaskuntien kautta.

Opetus- ja sivistysjohtaja Juha Holappa totesi, että hyvinvointialueelle siirtyminen vaikuttaa myös konkreettisesti kuntatasolla tehtäviin toimintamallien tarkastamiseen. Hän jatkoi, että ennakoiva pohjatyo, mitä opiskeluholuollossa on tehty vuosien aikana, helpottaa muutoksiin reagoimista.

Sari Poropudas kertoi, että tärkein konkreettinen asia, minkä opetussuunnitelman uudistus tuo käytäntöön on puuttuminen oppilaiden poissaoloihin. Opetussuunnitelman uudistuksen mukaan kunnassa täytyy olla suunnitelma poissaolojen ennaltaehkäisemiseen, suunnitelmalliseen seurantaan ja niihin puuttumiseen. Kokouksessa käytiin poissaolomalli läpi ja sen tiimoilta keskustelua.

Lakarin koulun rehtori Jussi Kolu totesi, että suunnitelma on erittäin hyvä. Hän toivoi, että käsitettä "huolipoissaolo" avattaisiin. Hän jatkoi, että osalla perheistä on jäänyt koronan aikaiset toimintamallit käytäntöön. Osa vanhemmista antaa lapsen jäädä kotiin matalalla kynnyksellä. Näin sairauspoissaolojen määrä voi kasvaa hyvinkin suureksi. Terveystenhoitaja Sari Nieminen toi esille, että runsaat sairauspoissaolot voivat olla myös huolipoissaoloja. Sen vuoksi poissaoloihin puuttumismallia on hyvä käyttää myös näissä tilanteissa. Yksilökohtaisessa opiskeluhoitopalaverissa on mahdollista käydä huoltajan kanssa ohjauskeskustelua siitä, milloin oppilas voi tulla kouluun. Sari Nieminen toi esille myös toisen näkökulman; on huoltajia, jotka laittavat lapsensa koulun myös sairaana. Kuraattori Suvi Kipinä jatkoi, että opiskeluholuolon henkilöstö on aina käytettävissä tilanteen arvioimisessa eli opettajan ei tarvitse yksin ratkaista asiaa. Juha Holappa totesi, että korona jälkeisenä aikana, huoltajat tarvitsevat ilmeisesti ohjeistusta siihen, millaisissa tapauksissa oppilaan on tarpeellista jäädä kotiin.

Edelliseen keskusteluun liittyen sovittiin, että Sari Poropudas kokoaa huoltajille ohjeistusta, miten he voivat tukea oppilaan kouluun lähtemistä. Ohjeistusta täydennetään opiskeluhoitohenkilöstön kanssa. Ohjeistus laitetaan Wilmaan ja koulut voivat vanhempainilloissa tai yksilökohtaisessa opiskeluhoitoryhmässä käyttää ohjetta poissaoloihin liittyvässä keskustelussa.

Lapset puheeksi – menetelmä, joka tulee olemaan yksi opiskeluhoitoon liittyvistä menetelmistä hyvinvointialueella, puhutti paljon kokouksessa. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja Riitta Jaakola kertoi, että menetelmä on käytössä varhaiskasvatuksessa. Lapset puheeksi- menetelmää käytetään systemaattisesti kaikille kolmevuotiaille ja eskareille. Menetelmä on käytössä myös muutostilanteissa tai jos päiväkotiin tulee uuden perheen lapsia. Lapset puheeksi - menetelmä koulutusta on tarjottu opettajille lähes vuosittain, mutta ainakaan tässä vaiheessa se ei ole jalkautunut toimintaan. Erityisopettaja Marja-Leena Jurmu toi esille, että hän itse on kokenut, että menetelmän käyttö ei ole tuonut hyötyä hänen omaan arkeen. Pudasjärven kaupunki on sitoutunut Lapset puheeksi – menetelmään jo aikaisemmin. Opetus- ja sivistysjohtaja Juha Holappa totesi, että menetelmän laajempaan käyttöön ottamisesta, siitä kenelle sitä mahdollisesti tarjotaan ja voiko toimintaa korvata toisella menetelmällä, täytyy käydä erillinen keskustelu.

Palveluohjaaja Kaija Kehusmaa- Lehtola kertoi, että huoli-ilmoitusten ja lastensuojeluilmoitusten tekemiseen liittyvä toimintamalli on Pohteella vielä kesken. Ainakin kevään ajan voi tehdä ilmoituksen entiseen tapaan. Tarkemmat ohjeet päivitetään opiskeluhoitosuunnitelmaan syksyllä. Pohteen sivulla on uusi lomake lastensuojeluilmoitukseen, jonka voi halutessaan täyttää ja lähettää palveluohjaajalle salattuna postina.

Jotta poissaolo malli ja päivitetty opiskeluhoitosuunnitelma saadaan syksyllä jalkautettua, niin opiskeluhoitohenkilöstö ja erityisopetuksen koordinaattori Sari Poropudas käyvät perehdyttämässä opettajat eri kouluilla ensi lukuvuoden alussa.

Opiskeluhoito suunnitelmassa aikaisemmin valmiina olleet suunnitelmat päivitetään syksyllä erillisen työryhmän kanssa. Sari Poropudas toimittaa opiskeluhoitosuunnitelman kaupungin hallituksen hyväksyttäväksi toukokuun loppuun mennessä.

3. Opiskeluholuolon ja oppimisen tuen arviointi (Sari Poropudas)

Kouluille on lähetetty Forms-kysely oppilashuolon ja oppimisen tuen resurssien riittävydestä kouluilla. Yhteenvedo esitellään kokouksessa. Arviointia voi koulukohtaisesti täydentää kokouksessa.

Keskustelua asiasta:

Sari Poropudas esitteli kyselyn tulokset, jotka ovat muistion liitteenä. Rehtori Jussi Kolu toi esille, että Lakarin koululla oppimisen tukeen tarvittaisiin toinen erityisopettaja lisää. Syötteen koululla ja Sarakylässä erityisopettaja tilanne on ollut haastava kevätlukukauden ajan, koska erityisopettaajaa ei ole ollut ollenkaan. Tilanne toivottavasti muuttuu ensi syksynä. Yläkoulussa tarvittaisiin yksi erityisopettaja/ erityisluokanopettaja lisää vastaamaan ensi lukuvuoden oppimisen tuen tarpeita.

Opetus – ja sivistysjohtaja Juha Holappa totesi, että tällä hetkellä tarvittavat resurssit oppimisen tukeen ovat ristiriidassa määrärahoihin, mitä on käytettävissä. Yhteenvedoja voidaan kuitenkin käyttää resurssien suunnittelussa tulevalle vuodelle.

Opiskeluholuolon palveluiden osalta terveydenhoitajan palveluita tarvittaisiin lisää Kipinän koululle, Sarakylän koululle, yläkouluun ja lukioon. Kuraattoripalvelut koettiin liian vähäiseksi kaikilla kouluilla.

Kuraattori Suvi Kipinä kertoi, että vähäisen resurssin lisäksi joissakin kouluissa työtä vaikeuttaa myös heikot työskentelytilat. Suvi jatkoi, että kuraattoripalvelut on löydetty hyvin Pudasjärvellä, mutta tarkoituksenmukaiseen toimintaan tarvitaan lisää resurssia. Apulaisrehtori Juha Pätsi totesi, että Pudasjärvellä olisi tarvetta kolmelle kuraattorille. Oppimisen tuen ja oppilashuollollisen tuen määrä on koko ajan kasvamassa. Perhepalveluiden esimies Pirita Rannan mukaan Pudasjärvellä toteutuu THL:n mitoituksen mukaiset kuraattoripalvelut. Tällä hetkellä tehdään alueellista tarkastamista, mikä liittyy mielen tuen ja opiskeluhoitajien määrään. Pirita Ranta aikoo käyttää hyödyksi yhteenvetoa resurssien arvioinnissa.

Koulupsykologin Virva Siiran arvion mukaan tarvittaisiin puolet enemmän koulupsykologiresurssia. Perheneuvolan psykologi Leena Pesälä on tämän lukuvuoden ajan vähentänyt koulupuolen painetta. Perheneuvolan psykologin tilanne on muuttumassa, mutta siitä tulee tietoa myöhemmin.

Lukion tilanne opiskeluhoitopalveluiden osalta on kaikista heikommassa asemassa. Psykologin palveluita ei ole tällä hetkellä olleenaan, terveydenhoitajan työhön sisältyy paljon psykiatrisen sairaanhoitajan työtä ja kuraattorin palveluista vie suurimman osan yläkoulu.

Sosiaalityöntekijä Tuula Tolkkinen kertoi, että myös sosiaalitoimessa on tehty resurssienkartoitusta Koillismaan lapsiperheiden osalta. Taivalkoskella ei ole perhepalveluita ollenkaan, joten sieltä ohjautuu perheitä Pudasjärvelle. Tämä tietenkin näkyy Pudasjärvelle tarvittavassa palveluiden resursseissa. Lähtökohtana on kuitenkin matalankynnyksen palvelut. Mihin suuntaan perhepalvelut menevät näkyy tulevaisuudessa. Lasten psykiatri Hannele Nurkkala on aloittanut vastaanotot ja hänen ajat on kesään asti varattu.

Opetus- ja sivistysjohtaja Juha Holappa pohdiskeli, miten resurssitarpeita viedään eteenpäin hyvinvointialueella. Aikaisemmin kaupunki on kustantanut palvelut, mutta nyt palvelut tulevat hyvinvointialueen kautta.

Päätettiin, että jatkossa opiskeluhoillon arviointiin otetaan mukaan myös päiväkodin esiopetus ja mahdollisesti myös ammattikoulu. Sari Poropudas muokkaa arviointikysely niin, että se toimii myös esiopetuksessa ja ammattikoulun resurssien arvonnassa.

Yhteisöllisen opiskeluhoillon tavoitteena on ollut useamman vuoden ajan Kiva koulu -toiminta, Liikkuva koulu, kouluruokailun kehittäminen, oppilaiden ja huoltajien osallisuuden lisääminen ja kerhotoiminta. Tällä hetkellä oppilaiden osallisuuden lisääminen ja kerhotoiminta ovat menneet eteenpäin. Kiva koulu – toiminta ja Liikkuva koulu – toiminta tarvisivat aktiivointia kaikilla kouluilla. Jussi Kolu kertoi, että Lakarilla on tehty oma Kiva kakkosmalli, jota voidaan esitellä myös muille kouluille. Hän toi esille, että kaikki toiminnan kehittäminen ei maksa. Lakarilla on ensi syksynä alkamassa joustava alkuopetusmalli, joka on mahdollista resurssien uudelleen järjestämisellä.

4. Hyvinvointialueen katsaus opiskeluhoitoon (Pirita Ranta)

Hyvinvointi alueen vastuualuepäällikkö Pirita Ranta kertoo hyvinvointialueen terveisiä.

Keskustelua asiasta:

Pirita Ranta kertoi, että käytännön näkökulmasta ei ole muutoksia tulossa henkilöstöön. Sitä mukaan, kun asioita selviää, niin niistä tiedotetaan kouluja. Tällä hetkellä Koillismaalla toiminta ja rakenteet ovat erittäin kirjavia.

5. Opiskeluhoillon monialaisen yhteistyön kehittämisen työryhmän terveisiä (Sari Poropudas + ryhmän jäsenet)

Opiskeluhoillon ohjausryhmä kokoontui 13.4. Kokouksessa oli aiheena opiskeluhoillon opetussuunnitelman uudistus ja erityisesti poissaolo käytänteet. Lisäksi selvitettiin hyvinvointi alueen palveluiden järjestämistä, jotka ovat vielä jonkin verran epäselviä. Lisäksi selvennettiin yhteistyöhön liittyviä toimintamalleja. Kokouksen muistio on lähetetty rehtoreille ja ryhmän jäsenille. Kokouksessa voidaan käydä keskustelua näistä aiheista ja niistä heränneistä aiheista.

Keskustelua asiasta:

Sari Poropudas totesi, että opiskeluhoillon kehittämissuunnitelmassa käsitellyt asiat on ollut esillä aikaisimmissa kohdissa. Terveystoiminta Sari Nieminen täydensi toimintamallia puhe- ja toimintaterapiaan. Puheterapiaan tarvitaan taustalle psykologin tutkimukset 3-6. luokkalaisten sekä erityisopettajan lausunto.

Toimintaterapiaa on mahdollista Pohteen palveluna saada 10 kertaa. Jos tarvitaan pitempi jakso niin se tehdään kuntoutusryhmän päätöksellä. Terapia voidaan saada ostopalveluna. Lähetteen voi tehdä kuka tahansa.

6. Tiedoksi

- **Uudet Wilma-lomakkeet**
 - Tulevat käyttöön syyslukukauden 2023 alusta
- **Sairaalakoulu konsultaatiohanke jatkuu vuoden 2023 loppuun asti**

7. Muut asiat

- Vuosittain tarjottavia koulutuksia yhteisöllisten oppilashuollon tavoitteiden vahvistamiseksi
 - Kiva koulu – koulutusta
 - toimintamallin jalkauttaminen arkeen tarvitsee koulutusta opettajille
 - Lapset puheeksi menetelmä – koulutusta
 - tulee olemaan Hyvinvointialueella vahvasti mukana jatkossa
 - koulutusta järjestetään, jos siihen on osallistujia
 - Move-testien koulutus liikuntaa opettaville opettajille
 - Vuosittain kirjattu toiminnan aloittaminen, mutta koulutus ei ole käynnistynyt
 - Liikkuva koulu – koulutusta
 - mahdollisuus koulututukseen
 - <https://liikkuvakoulu.fi/>

8. Kokous päättyi kello 14.40 ja seuraava kokouspäivä 8.11. 2023 kello 13.00

Juha Holappa

puheenjohtaja
Opetus- ja sivistysjohtaja

Sari Poropudas
sihteeri
eo- koordinaattori